

- het kasteel Kessel behoort tot deze groep: H. Clevis en J. Thijsen, 'Kessel, huisvuil uit een kasteel', in: *Mededelingenblad Nederlandse Vereniging van Vrienden van de Ceramiek* 136 (1989/4) 26-27 nr. 9. Zie verder G. Reineking-von Bock, *Steinzeug*, Catalogus Kunstgewerbemuseum Köln, Band IV (Köln 1986; eerste druk 1971) 182-183 nrs. 146-148; E. Klinge, *Siegburger Steinzeug*, Catalogus Hetjens-museum (Düsseldorf 1972) nrs. 557-564, 567-568; E. Hähnel, 'Siegburger Steinzeug – Formen und Entwicklung – Teil 1', in: E. Hähnel (ed.), *Siegburger Steinzeug*, Bestandskatalog Rheinischen Freilichtmuseum Kommern, 2 dln. (Köln 1987) I, 30, 31, 35.
- 7 Clevis en Thijsen (1989) 26-27 nr. 10 (1475-1530).
- 8 Zie verder: O. von Falke, *Das Rheinische Steinzeug*, 2 dln. (Berlin 1908) I, 92 afb. 81-82; Klinge (1972) 18, 23-24 en E. Klinge, *Duits Steengoed. German stoneware*, Rijksmuseum Amsterdam (Amsterdam-Zwolle 1996) 30; D. Gaimster, *German Stoneware 1200-1900. Archaeology and Cultural History* (London 1997) 37-38, 91, 192.
- 9 H. Cools, *Mannen met macht. Edellieden en de Moderne Staat in de Bourgondisch-Habsburgse landen (1475-1530)* (Zutphen 2001) 202-204.
- 10 I. Holl, 'Ausländische Keramikfunde in Ungarn (14-15 Jh)', in: *Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 42 (1990) 228-235.
- 11 Eén van de fraaiste vondsten is de complete, bij een brand op 18 maart 1422 verwoeste inhoud van vijf, door houten wandjes gescheiden en door drie kachelovens verwarmde vertrekken in het zogenaamde 'Vassalenhaus' op de burg Krivoklát in Bohemen. In deze vertrekken stonden houten kisten, waarin de vazallen hun persoonlijke bezittingen en uitrusting bewaarden. In deze verbrande kisten bevonden zich onder andere drie bokalen, waarvan twee met deksel en enig ander schertsdrinkgerei: T. Durdik, 'Erforschung des Vasallenhauses der Burg Krivoklát', in: *Castella Maris Baltici v*, *Archaeologia Medii Aevi Finlandiae VI* (Rudkoping 2001) 17-22.
- 12 Durdik (2001) 20-21.
- 13 Het getijdenboek berust thans in de Huntingdon Library in San Marino (Californië). Op stilistische gronden kan dit in Vlaanderen vervaardigde getijdenboek worden gedateerd rond 1500. Op basis van het in het boek afgebeelde wapenschild, bestaande uit het alliantiewapen van Egmond-Bergen/Glymes was het duidelijk bestemd voor Margaretha van Bergen-Glymes. De nadruk in het getijdenboek op Maria Magdalena als vrouwelijke heilige leidt ertoe, dat het boek kan worden geïnterpreteerd als een huwelijksgeschenk van Margaretha's moeder Maria Magdalena van Strijen-Zevenbergen aan haar dochter Margaretha: H. Wijsman, *Handschriften voor het hertogdom. De mooiste verluchte manuscripten van Brabantse hertogen, edellieden, kloosterlingen en stedelingen* (Alphen 2006) 108-111.
- 14 Het alliantiewapen in het getijdenboek voor Margaretha (Wijsman 2006, 110) wijkt in enkele details af van het alliantiewapen op de bokaal. In het getijdenboek is Floris' wapen voorzien van een barensteel (ten teken van een jongere zoon bij het leven van zijn vader) en ontbreekt de schelp, die in Margaretha's wapen op de bokaal is weergegeven.
- 15 Als helmteken wordt van Floris van Egmond, voorzover bekend, een pauwenstaart met twee leeuwen als schildhouders vermeld. Van Buchel tekent als schildhouder echter een bos veren in de vorm van een pijnappel en geeft als zijn devies 'sans faulte'. Zie noot 4.
- 16 H.L. Janssen, 'Ceramic and Metal Objects', in: J. Koldewij en B. Vermet (eds.), *Hieronymus Bosch. New Insights into his Life and Work* (Rotterdam 2001) 179.
- 17 Cools (2001) 202-204, 215-217.
- 18 Van Sasse van Ysselt (1910-1914) II, 5-8.
- 19 Van Sasse van Ysselt (1910-1914) II, 5.
- 20 Van Sasse van Ysselt (1910-1914) I, 126-127. Van Sasse van Ysselt acht het mogelijk dat Floris in 1535 (tijdelijk?) de voormalige Uithof van de Abdij van Postel in de Postelstraat had gehuurd.
- 21 Van Sasse van Ysselt (1910-1914) II, 23-25.
- 22 G.C. M. van Dijck, *De Bossche optimaten. Geschiedenis van de Illustere Lieve Vrouwebroederschap te 's-Hertogenbosch, 1318-1973*, Bijdragen tot de Geschiedenis van het Zuiden van Nederland XXVII (Tilburg 1973) 196, 431, 458. Floris had bij de I.L.V. Broederschap zelfs een eigen tinnen 'drinckpot' met zijn wapen. Het origineel hiervan is echter verloren gegaan en in 1647 opnieuw gemaakt. Dit laatste exemplaar is tot op heden bewaard gebleven: T. Kooyman, 'De 18 tinnen drinkkannen van de Illustre Lieve Vrouwe Broederschap in 's-Hertogenbosch', in: *De Tinkoerier* 7 nr. 2 (1999) 24.
- 23 Van Dijck (1973) 431.
- 24 M. de Bruijn, 'De voorgeschiedenis van het Keizershof. Een onderzoek naar de vroegere bewoners', in: *Bossche Bladen. Cultuurhistorisch magazine over 's-Hertogenbosch* 5 (2003) 28-29; Van Sasse van Ysselt (1910-1914) II, 3-4. Voor Willem, zie ook Cools (2001) 208, die 1494 als zijn sterfjaar opgeeft.

Bossche Noot

Philips logeert bij Hendrik van Deventer

Eodem anno den 22 september (1549) is prins Philips, kijser Carels soone, binnen dese stadt seer feestelijck ingehaelt. Den gouverneur ende wethouders te paert ontrent veertig int getall met ontrent hondert erffruijters ende vijffentwintig hondert borgers, crijgsgewijse toe-

gerust, met rode sluijers int harnasch, met spiessen, hellebaerden, slaghsuaerden ende bussen, met tien vendelen, bij hen hebbende acht veltstucken een halff mijle van de stadt, de borgers staende in slagorder ende de wethouders comende bij den prince sijn van haere paerden afgetreden ende hebben denselven op haere cniën seer eerbiedelijcke gesalueert, offerende

denselven alle eere, dienst ende getrouwighijt ende dat in de Brabantsche tale. (...). Ende den prince wiert gebrocht ten huijse van Hendrick van Deventer, daer hij logeerde.

Bron: Kroniek van Sint Geertruy

A.V.